

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 883.

CHICAGO, ILL. 14. AVGUSTA (August 14), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

AMERIŠKA DELAVSKA FEDERACIJA NA NOVI POTI.

Samuel Gompers je že dolgo vrsto let glavni Ameriške delavske federacije, ki ima okoli 3,500,000 članov, zelo malo za deželo z milijoni industrialnih delavcev. Sam Gompers in njegova eksekutiva je bila od vsega začetka najsprotna samostojni politični akciji delavstva. Od l. 1906 je nepretrgoma podpiral demokratsko stranko. Svoje "točke", ki jih je nazval "zahteve ameriškega delavstva", je predložil vsaki konvenciji republikanske in demokratske stranke. Republikanska se ni ozirala nanje. Demokratje so navadno utaknili v svoj program par Gompersovih točk za vado in dobili podporo Ameriške delavske federacije. Na zadnji demokratski konvenciji pa Gompers ni imel te sreče. Kljub temu bi podpiral demokratske kandidate, če ne — če se ne bi dogodil med ameriškim delavstvom mal preobrat.

Socialistična stranka je nekaj let nazaj pridobila par večjih unij za skupno konferenco, na kateri je skušala ustanoviti delavsko stranko. To se ni zgodilo, toda ustanovila se je Konferenca za progresivno politično akcijo, kateri se je pridružilo polagoma še več unij in v kateri je soc. stranka ostala sodelujoča sila, svesta si, da bo iz nje izšla ameriška delavska stranka.

Na clevelandski konvenciji K. P. P. A. dne 4. julija se je dogodil preobrat, majhen s socialističnega stališča, velik, če ga gledamo s stališča celotnega ameriškega delavstva. In je velik in dalekosežen. Sledili mu bodo drugi preobrati, stopnjevanje in sigurno.

Eksekutiva A. F. L. z Gompersom na čelu je bila v zadregi. Od l. 1906 je delala za demokratsko stranko in agitirala zanjo. Bila je "ne-strankarska" na papirju ves čas svojega obstoja in strankarska v praksi. Demokratje so po newyorški konvenciji prosili Gompersa, naj jih ne zapusti v tej kritični uri. Njihov predsedniški kandidat Davis ga je povabil na obisk, da se porazgovorita o željah in težnjah ameriškega delavstva. Gompers je mislil in iskal pot iz zagate. Ni je bilo, kajti odločiti se je moral:

Ali za kandidate K. P. P. A. ali za demokratsko stranko.

V začetku avgusta se je vršila v Atlantic Cityju seja eksekutive Ameriške delavske federacije. Vsa ameriška javnost je napeto čakala, kakšno bo oficielno stališče A. F. of L. Gompers je izpregovoril in obsodil — demokrate in republikance. Prvič v zgodovini se je Ameriška delavska federacija izrekla za predsedniškega kandidata, ki ga je nominirala DELAVSKA konvencija. Prvič v zgodovini je obsodila demokratsko in republikansko stranko in ju proglašila za služabnici privatnih interesov.

Težak je bil ta korak starih konservativnih veljakov v delavskem gibanju, ali drugega izhoda ni bilo. Indorsirali so La Folletta in Wheelerja, toda izrekli so se proti ustanovitvi ameriške delavske stranke, kajti "ameriško delavstvo bo zmerom ostalo nestransko." Gompers se moti in najbrž že ve da se moti. Iz svoje velike zmote je A. F. L. napravila en korak naprej. Storila bo druge, ker jih bo morala kakor je morala tega. Stari veljaki ne bodo zmerom gospodarili v A. D. F. Tisti ki bodo ostali še nekaj let v njenem vodstvu, pa se bodo morali prilagoditi novi situaciji.

Ko je eksekutiva A. D. F. indorsirala La Folletta, je v pazno sestavljeni deklaraciji dala razumeti, da se ne strinja z vsemi skupinami, ki so aktivne v kampanji Konference za progresivno politično akcijo. V mislih je imela socialistično stranko.

Korak, ki ga je storila socialistična stranka, je vznemiril konservativne delavske voditelje in kapitalistično časopisje. V svojem industrialnem poročilu izvaja Federated Council of Christian Churches in America, da se bo prihodnje leto ustanovila velika ameriška delavska stranka, v kateri bo socialistična stranka imela približno isto vlogo kot jo ima socialistična (neodvisna delavska stranka) v angleški delavski stranki. Ko je Gompers bral poročilo te v ameriškem krščanskem svetu zelo vplivne organizacije, je hitel z izjavo, da ameriško delavstvo

ne potrebuje nobene delavske stranke, ker s svojo "nestrankarsko" taktiko lahko doseže več in je doseglo več kot bi moglo doseči s kakršnokoli delavsko stranko. Ameriška delavska federacija je "nasprotna socializmu, kakor je bila," pravijo besedniki njene eksekutive. Da, bila je nasprotna v škodo ameriškega delavskega gibanja in to zmoto je pričelo delavstvo spoznavati.

Gompersova struja, ki kontrolira A. F. L., je nasprotna samostojni politični akciji delavstva, z drugimi besedami, ustanovitvi delavske stranke. Pa je vendar indorsirala kandidata, ki je kandidat delavskih organizacij, katere v tej kampanji praktično že funkcionirajo kot stranka. Dogodki so jačji kot Gompersova volja.

Konservativnim elementom ni ljub korak K. P. P. A., ki ga je v prvi vrsti forsirala socialistična stranka. In forsirala bo tudi ustanovitev delavske stranke. Ko se to zgodi, bo za konservativce Gompersovega kova prišla odločitev. Izhoda ne bodo imeli drugega kakor da se ali umaknejo iz delavskega gibanja, ali pa se popolnoma ločijo kot priveski kapitalističnih strank in se pridružijo delavski stranki, magari kot njeno konservativno krilo.

Socialistična stranka se ni nikoli mnogo ozirala na Gompersovo mnenje o socializmu. Borila pa se je proti njegovi nazadnjaški taktiki in dogodki so pokazali, da je naša stranka dobivala in Gompers je izgubljal in izgublja. Kapitalistično časopisje priznava, da smo s pridružitvijo k KPPA. postali resnično nevarna stranka — nevarna komu? Ameriškemu kapitalizmu! Federated Council of Christian Churches priznava, da bo naša stranka vodilna sila ameriškega delavstva na političnem polju. "Daily News" in mnogi drugi veliki kapitalistični listi priznavajo isto in svare "ameriškim institucijam lojalno delavstvo" pred socialistično nevarnostjo.

Nas ni strah bodočnosti. Drugi, naši nasprotniki, se boje.

Pripovedka.

Nekoč je živel čitatelj dnevnik listov, ki so se mu senzacionalna opisovanja umorov in spolnih škandalov gabila, pa je napisal uredniku pismo, v katerem mu je podal svoja priporočila. "Čitatelji smo že siti opisovanja obravnave o umorih, pa bi radi, da pričnete priobčevati kaj pametnejšega. Tudi spolni škandali nas prav nič ne zanimajo in nas ne briga, s kom je spala ta ali ona plesalka ali igralka in kolikokrat se je poročila in razporočila."

Ko je urednik prečital željo čitateljev, je ukazal osobju pri listu priobčevati le novice ki večini čitateljev ugajajo. Vesti o umorih, slike morilcev, opise o razuzdanih in degeneriranih moških in ženskah pa so vrgli v koš. Od tistega časa so čitatelji zelo zadovoljni z dnevnim časopisjem. — (Po "Leadru".)

Slovenski klerikalci v zagatah.

Na demokratični konvenciji v New Yorku so skušali klerikalci nominirati za predsedniškega kandidata Zed. držav governorja Smitha. To je bil eden prvih velikih poiskusov spraviti katoličana na kandidatsko listo demokratične stranke. Tako se je konvencija pričkala radi religije, K. K. K. in drugih reči s katerimi so zakulisni gospodje slepili delegate, nominiran pa je bil Morganov odvetnik Davis. Smith kot dober katoličan in demokrat, in McAdoo kot dober protestant in demokrat sta obljubila podpirati Davisa z vsemi svojimi močmi.

Slovenski klerikalci pa so vendar v zadregi. Dvoimenski list bi rad imel na obrazu krinko "krščanskega socializma" in kajpada bi rad agitiral za kandidate, ki bi bili katoličani. Pohvalil je Smitha s čisto enostavnega vzroka ker je katoličan, ampak Smith ni kandidat. Kam naj se sedaj obrne slovenski klerikalni aparat s svojimi Kovertami, Jericami in Grdinci?

"Edinost" v enem svojih "sijajnih" člankov piše: "V tem letu delavstvo nima mnogo izbere pri predsedniških volitvah. Na eni strani se pahajajo kandidati kapitalistov, na drugi pa stoji kandidat ki še sam ne ve kam bo potegnil . . ." V mislih ima LaFolletta, "ki ne ve kam bo potegnil"! Treba priznati, takih poznavalcev politike kot so dediči propadlih listov ne najdete zlepa!

Frančiškanski urednik plaka, da "ugledno delavstvo nima uglednega kandidata." Je pač nerodno, ker ne vedo, kje bi si našli zatočišče. Sicer pa v istem članku priznava, "da je demokratiška stranke vendar mnogo boljše od republikanske . . ."

Neizmerna modrost klosterskih pisarjev se zrcali tudi iz nekega drugega članka, v katerem pravijo: ". . . razmere, ki jih ustvarjajo sedanjji principi kapitalistov delajo največjo reklamo za La Folletteja. Narod je gospodarskega suženstva sit do grla. Zato si bo pomagal, morda bo pri tem stopil preveč na radikalno stran, toda to ne bo njegova krivda, pač pa onih, ki ga v take razmere pehajo. Ako v Ameriki pride do tega da La Follette v jeseni zmaga bo veličanska kriza neizogibna. Wall Street bo zadržnil svojo mošnjo in gospodarske razmere se znajo za en čas poslabšati. Tako vsaj slikajo bodočnost pod La Follettovim vodstvom. Vendar mogoče je tudi drugo . . ."

Čitaš in čitaš, pa ne razumeš in vendar razumeš. Frančiškanski politiki in glavarji nazadnjaške KSKJ. žele biti z reacionarji, radi čitateljev svojih listov pa skušajo udarjati tudi na kakšne "radikalne" strune. Je res nerodno.

“Naše stališče”.

“Glas Naroda” z dne 4. avgusta 1924 je priobčil pod gornjim naslovom sledeči uredniški članek:

“List “Glas Naroda” je edini slovenski list v Ameriki, ki že izza ustanovitve stoji na nepristranskem in nevtralnem stališču ter ni v službi nikogar. kateremu bi moral zagovarjati magari napačno stališče.

Vsi ostali slovenski listi v Ameriki so odvisni. Od raznih političnih strank in fakcij.

Vsledtega imajo vezane roke, in njihovi uredniki ne morejo in ne smejo razsojati, kaj je dobro in kaj je prav.

Uredniki ostalih listov smejo pisati le tisto, kar se jim zdi, da je dobro za stranko. Nadalje je njihova naloga temeljito oblatiti vse dobro, kar bi bilo gotovim interesom v stranki škodljivo.

“Stvar je dobra,” si misli tak urednik, “po mojem prepričanju izvrstna, toda lop po nji, ker bi škodovala, ako se vdejstvi, stranki in njenim načelom.”

Oziroma, da se natančneje izrazimo: Klerikalno časopisje bo hvalilo in priporočalo vse, kar je klerikalnega. Pa naj je dobro ali slabo, pametno ali neumno, splošnosti priporočljivo ali ne.

Klerikalni list nima pravice kritizirati gnjilobe, ki se pojavi v taboru, katerega zastopa.

Njegova sveta dolžnost je parfimirati smrad, nališpati ga in ocifrati ter ga pokazati javnosti v obliki kristala. Pristaši so tako dobro trenirani, da verujejo in morajo verovati.

Kdorkoli le nekoliko podvomi o pristnosti serviranega blaga, je že proklet in izobčenec.

Istotako je s slovenskimi socialističnimi listi v Ameriki. Do pičice isto.

Znani so nam slučajji, ko so bili iz takozvanega svobodomiselnega tabora brezobzirno vrženi ljudje, ki so skušali kritizirati razmere v vodstvu.

Najgubnejša diktatura se vrši v znamenju navidezne sloge in vzajemnosti. Je še par drugih slovenskih listov v Ameriki, ki zatrjujejo, da so neodvisni.

“Neodvisni” so vsledtega, ker jih nočejo ne tukaj ne tam, oziroma, ker se jim zdi boljše, da niso ne tukaj ne tam.

Taki listi pa previdno molče, boječ se zameriti temu ali onemu. Previdno jadrajo med čermi.

Ne upajo si pohvaliti uglednega katoliškega moža, boječ se, da bi se nasprotnikom ne zamerili. Ne upajo si karati največje gorostasnosti, ker se boje zameriti.

Tista “neodvisnost” jim je bilka, s katero se mukoma vzdržujejo nad vodo.

“Glas Naroda” je neodvisen list. Edin neodvisen slovenski list v Ameriki, ki javno izraža svoje nepristransko mnenje.

Vdinjan ni niti klerikalni, niti socialistični stranki.

Ker ima za seboj najrazsodnejši del našega naroda in si je vedno svest njegove podpore, lahko hvali, kar je dobrega in lahko slabo graja.

To politiko izvaja že dolgih trideset let.

Ogromen krog prijateljev in čitateljev mu jamči, da jo bo lahko tudi zanaprej izvajal.”

“Glas Naroda” je priobčil gornji članek, ker je njegovo “nepristransko in nevtralnno stališče” temeljito razmajeno. Njegovo kameleonsko nprav je že precej dobro spoznal tudi “najraz-

sodnejši del našega naroda”, zato se mu opravičuje.

List, ki trdi, da je neodvisen, trdi neresnico, kajti neodvisnosti v pravem pomenu besede ni. Tudi nevtralnost je taka reč. “Neodvisni” in “nevtralni” listi so tisti, ki niso nič in nikjer, ki se obračajo po vetru in prostituirajo svoje kolone.

“Glas Naroda” je rasel s Sakserjevim šifkartaškim podjetjem. V politiki je bil napredaj republikanski stranki in je odprto naglašal od kampanje do kampanje, da je slovensko glasilo republikanske stranke. Agitiral je za Tafta in agitiral je za Hardinga in agitiral bo za Coolidge, če se ne bo — zbal “najrazsodnejšega dela našega naroda”, ki mu je “G. N.” še zmerom duševna hrana. “List slovenskih delavcev v Ameriki” je bil zmeraj v službi privatnih interesov.

“Glas Naroda” imajo nekateri delavci še v spominu radi *pristranskega* stališča, ki ga je zavzemal v stavkah delavstva v Pennsylvaniji in drugod. Bil je zelo pristranski, tako zelo, da če ne bi bili delavci tako pozabljivi, bi se krog “najrazsodnejšega dela našega naroda,” kar pomeni naročnike Glasa Naroda, še bolj zmanjšal kot se je.

Glas Naroda je napadal in metal polena pod noge poskusom organizirati napredno jednoto, ne zato ker je bil nevtralen, ampak zato ker ni bil nevtralen. Varovati je moral interese pijavk, “katoliških” in nekatoliških, in to službo je vestno vršil.

Klanjal se je Franču Jožefu in zaklical: “Tudi mi se pridružujemo avstrijskim narodom . . .” To je napravil raditega, ker ni bil nepristranski in ne nevtralen. Od avstrijskih oblasti je rabil mnogokrat usluge, pa se jim je klanjal. Ko je bil izvoljen reakcionar Taft za predsednika Zed. držav, je bil Glas Naroda prvi, ki mu je čestital na zmagi, zato ker mu je čestital na zmagi že dan pred volitvami. V zaslugo za agitacijo v prid republikanske stranke je dobil tedanji urednik Glasa Naroda čedno službo nekje na “otoku solza” in jo ima menda še danes.

Ako bi v Ameriki ne bilo drugačnih slovenskih listov kot je “G. N.”, tužna nam majka! Celo Poljakom in njihovim židkom bi se smilili! Bili so časi, ko je prišel Mr. Frank Sakser v Ljubljano na obisk in po privatnih poslih ter se izdajal za predstavnika ameriških Slovencev. Danes je Mr. Sakser, kadar pride v Ljubljano, samo še lastnik nekakšne šifkartašnice in banke ter lastnik “lista slovenskih delavcev v Ameriki,” pri katerem pa delavci nimajo prav nobene besede.

List, ki se tako bahavo ponaša da je neodvisen in nevtralen, je čisto navaden prostitutran list, ki ni še nikdar služil ljudskim interesom, zato ker je za svoj obstoj *odvisen* od protiljudskih interesov.

Čemu je moral Matteotti umreti.

(James Fuch v reviji "Nation" — prevel A. Garden.)

Zadnje italijanske volitve v državno zbornico niso pomenile za fašiste in njihove voditelje samo vprašanje obdržanja moči ampak tudi vprašanje lastne varnosti. Še predno se je Mussolini povzpел na vlado, so imeli fašisti na svoji vesti že nad štiri tisoč zločinov raznih vrst, med njimi napade, posilstva, številne uboje, razdejanje lastnine (delavske), požige itd. Činitelje teh zločinov, kolikor jih je prišlo med zidove, je Mussolini z znano božično amnestijo l. 1922 oprostil kazni. Z objavo tega dokumenta se je dalo najbrž prvič v vsi zgodovini članom vladajoče stranke (fašistom) popolno imuniteto (prostost) pri vprizarjanju kriminalnih dejanj pod krinko "narodnih ciljev." Iz zapora izpuščeni fašisti in drugi so svobodno počeli kar so hoteli "v interesu domovine in povečevanja italijanskega naroda." Ker so se zavedali krivde zločinov, so se zavedali važnosti zmage na volišču in hoteli so zmagati za vsako ceno. Tudi avtorju amnestije je bilo to jasno, kajti vedel je, da če ne dobi večine v zbornici, bi za svoje storjene zločine prišel takoj pred sodišče.

Zmagati pri volitvah je bilo za italijanske fašiste torej glavno vprašanje. Če bi dovolili svobodne volitve in svobodno agitacijo, bi bila njihova zmaga negotova. Doseči so jo hoteli na vsak način in se v ta namen posluževali histerične kampanje, goljufij na debelo in nasilstev v vseh mogočih oblikah.

Fašistična vlada Italije ni stala samo pred močnim socialističnim in komunističnim gibanjem, ki je bilo do predvolitev že precej okrevalo in ki je imelo l. 1919 nad 2000 izmed 8000 občin pod svojo kontrolo. Ona je stala tudi pred liberalno buržvazijo, med katero se je radi njene prisiljenosti služiti vladi pod pogoji poniževalne tolerance naselil duh nezadovoljnosti; ravno tako je stala pred katoliškim kmečkim gibanjem, ki je povsem nasprotno fašistom; in kar je bilo za Mussolinijevo krdelo najslabše, stalo je tudi pred nezadovoljnim fašističnim elementom, ki je napadalo "regulace" pod vodstvom Mussolinijevih generalov in jih skušalo diskreditirati.

Steza, po kateri se je fašizem — to je mussolinizem — povzpел do oblasti, je posuta s kriminalnimi spletkarijami, prelomljenimi obljubami in nesramnimi zametavanji platformnih točk, s katerimi si je Mussolini l. 1919 pridobil svoje originalne pristaše. Izmed teh "old-timerjev" sta dve skupini slepo pokorne svojemu voditelju; prva sestoji iz koritarjev v vladnih uradih, drugo pa predstavljajo "možje akcije", ki potrebuje protekcijo vlade. Za boljše razumevanje silne indignacije ostalih fašističnih elementov je potrebno imeti na vidiku, da so graduirali iz šole mednarodnega socializma, iz katerega prihaja tudi Mussolini. Ti "old-timerji" so povečini delavci in intelektualci — lahkoverni toda drugače ljudje poštenih namenov — ki so l. 1919 vzeli k srcu sindikalistični program, s katerim je Mussolini po končani svetovni vojni razcepil socialiste. (Za notranje spore med socialisti so bili odgovorni še v večji meri tudi drugi faktorji kot pa Mussolini. — Op. prevajalca.) Ti ljudje so resnično verjeli neprestanemu obljubovanju in povdarjanju, da se more blagostanje italijanskega ljudstva doseči le potom medsebojnega sodelovanja

delavstva in kapitalistov in da je treba energije ljudstva poživeti z vzbujajočim nacionalizmom. Taka je bila v glavnem Mussolinijeva propaganda, predno je zasedel vlado.

Fašistični program iz l. 1919 je vključeval, oziroma obljuboval postavni osemurni delavnik; minimalno plačo za industrialne in poljedelske delavce; starostno zavarovanje in pomoč pohabljenim; delavsko kontrolo produkcije in upravljanje javnih naprav po delavskih odborih.

Ali takoj ko so se fašisti polastili vlade, so prekljnali zakonsko predlogo o osemurnem delavniku s stotimi izjemami ter pred njo oprostili vse industrije, ki v predlogi niso bile posebno označene. Zavrgli so točko minimalne plače; odpravili so že obstoječo starostno zavarovanje in zavarovalnino za pohabljenice; razpustili so delavske odbore v delavnicah in tovarnah; državno industrijo in javne naprave, kot parcelno pošto, telefonski in telegrafski sistem ter železnice so pa oddali privatnim kapitalistom. Rezultat te fašistične politike je bil, da so na predvečer volitev izdale nacionalistične ("bele") unije proglas na svoje članstvo, v katerem so ga pozvale, naj glasuje proti fašistom.

Najvplivnejši med fašističnimi disidenti (nesložniki; nezadovoljneži z obstoječim vodstvom) je poslanec Cesare Forni. V začetku tega leta je v svojem govoru, s katerim je napravil v Italiji veliko senzacijo, izzval administracijo in jo obsodil, Mussoliniju pa je očital, da je "padel v najslabšo tovaršijo." Prefekt (governer) province Pavia je Fornija pozval, naj to tovaršijo razkrije z imeni, kar je Forni storil. Med vodilnimi osebami italijanskega fašizma, ki jih je nazval za sprijeno družbo, so bili Cesare Rossi, Luigi Freddi, Aldo Finzi in Francesco Giunta. Disidentno časopisje pa je k "slabi tovaršiji" v fašističnem taboru dodalo še generala De Bono in Giovanni Marinellija.

Izmed teh šestih oseb (vsi fašistični prvaki) se nahajajo štirje v ječi radi zapletenosti v umor poslanca Matteottija. (Ostala dva sta radi istega pregreška *pravočasno pobegnila preko meje*. Op. prevajalca.)

Dne 24. januarja t. l. je Mussolini v javnem govoru branil prej omenjene "slabe tovariše" sledeče: "Med možmi, ki so napadani in razglašeni kot slabi svetovalci dobrega tirana, jih je pet ali šest, ki se zglašijo vsako jutro osebno v mojemu uradu. Izjavljam na tem mestu, da gojim do njih popolno zaupanje in jih smatram za moje najožje sodelavce, s katerimi delim težko breme in odgovornost za vse čine fašistične administracije. V vaši prisotnosti naglašam, da sem jim dolžan izreči moja najglobokejša čuvstva hvaležnosti in naklonjenosti."

Neki drugi izmed morilcev Matteottija, Amerigo Dumini po imenu, je še bolj direktno branil Mussolinijeve slabe tovariše. S pomočjo treh svojih pajdašev je na neki železniški postaji dejansko napadel poslanca Fornija, ker se je drznil imenovati imena članov "sprijene družbe". Fizično močnemu Forniju se je s pomočjo prisotnih posrečilo odbiti napadalce in jih zapoditi v beg.

Obdan z najmanj dve tretjini sovražnega prebivalstva in poleg še z ostrim bojem v lastnih vrstah se je Mussolini podal v volilno kampanjo. Kandidatje za poslance na njegovi listi so bili večinoma pod tridesetim letom starosti, ljudje brez parlamentarnih izkušenj, drugače pa pravi ognjeviteži, odločni posluževati se vsakega sredstva za potlačenje opozicije.

V otvoritvenem govoru pred novo zbornico je Mussolini pokazal čudne znake izzivanja in ob enem voljo za — spravo. Kljub svojemu izzivanju je vedel, da bo v kratkem zbornici predložen nadvse obtežilni material, ki bo pokazal minule volitve za največjo goljufijo in nezaslišno orgijo potvarjanja, strahovanja in izsiljevanja. Fašistični teror je divjal ves čas volilne kampanje. Nekaj dni pred volitvami pa so Mussolinijevi prefekti, karabinerji, milica, bojne legije in navadne tolpe pobijalcev spustile na fašistično opozicijo vse svoje peklenske sile. Vedel je, da če se pred zbornico razkrinkajo volilne goljufije, bo razveljavljenih nad sto njegovih mandatov. Vedel je tudi, kdo in od katere strani bo prišlo razkrinkanje in pokazalo svetu kriminalna početja italijanskih fašistov. Mož, ki si ga je opozicija izbrala za glavnega prosekutorja fašističnih zločincev, je bil Giacomo Matteotti. Matteotti je v zbornici zastopal svojo provinco, iz katere so ga lokalni fašisti nekaj dni pred volitvami nasilno izgnali. Neumorno je zbiral obtežilni material proti kriminalnemu početju korumpirane fašistične vlade in njenim volilnim orgijam ter proti osebam, ki so z diktatorjem vred "delile neslani kruh direktne odgovornosti". Te osebe so bile: Amerigo Domuni, ustanovitelj fašističnega gibanja v Toscaniji, notoričen pretepač in vodja mnogih "kaznovanih ekspedicij", soudeleženec v napadih na Villa Nittija, poslanca Fornija, Misurija in Amehdolo. Takoj po Mussolinijevi okupaciji vlade je ta profesionalni pretepač dobil za "svoje zasluge" mastno službo kot potovalni inspektor fašistične armade. Matteotti ga je nameraval razkrinkati kot kontrabantnega pošiljalca orožja v Jugoslavijo. Drugi na listi je bil Albino Volpi, soudeleženec napada na poslanca Fornija, ustanovni član Mussolinijevega "fascismo" v Milanu, voditelj fašističnega terorja v Milanu, kjer je s svojo drhaljo dva dni po volitvah vprizoril napad na dve sto zborujočih neoboroženih meščanov, jih pretepel in jih petnajst izmed njih pustil ležati v opasnem stanju kar na cesti. Drugi na listi so bili Fillippe Filippelli, urednik fašističnega lista Corriere Italiano; Cesare Rossi, načelnik Mussolinijevega publicijskega biroja, in Giovanni Marinelli, glavni tajnik fašističnega direktorija — vsi trije "oljni korumpiranci" ameriškega tipa.

V odvrnitev napačnega tolmačenja motivov, ki so dovedli do umora Matteottija, naj služi sledeče: Na Matteottiju kot osebi ni bilo ničesar, kar bi ga postavljalo za izredno tarčo fašističnim strelecem. Bil je moderatni socialist Turatijeve šole; za časa fašističnega terorja je svoje pristaše svaril pred nasilnimi protinapadi; bil je znan kot nasprotnik komunistov, bil je slovit jurist, velik intelektualec, v občevanju z ljudmi zelo uljuden, bil je človek, ki ni poznal osebnih mrženj in ni gojil sovraštva niti do svojih najhujših nasprotnikov. Bil je človek načel in poštenjak. Umorjen je bil radi treh vzrokov. Prvič, ker je hotel razkriti fašistične orgije in lumparije za časa volitev ter prepričati, da bi zbornica priznala vseh 320 poslancev Mussolinijeve skupine za pravilno izvoljene; drugič, ker je imel v svojem načrtu razkrinkati glavne krivce za teror po volitvah; tretjič, ker bi bil prisilil korumpirance v Mussolinijevem krogu na zatožno klop in jih pokazal italijanskemu ljudstvu umazane kot so. Ti vzroki so pripravili fašiste, da so se odločili za barbarski čin, ki ga je obsodil ves svet.

V sledečem je par slik, ki prikazujejo, kako se je vršila volilna kampanja pod varstvom "v mir in red" zaljubljene fašistične administracije.

Par dni pred volitvami je vlada razposlala cirklarje na naslove poštnih, telegrafskih in telefonskih vslužbencev, katerim je zabičila, da morajo glasovati za "narodno listo" ali pa izgubiti službo.

V Girgentu je vlada razpustila mestni svet, ki je bil v rokah katoliške stranke, in vzpostavljen je bil šele potem, ko je obljubil priporočati v izvolitev fašistične kandidate.

Municipalnim oblastim mesta Alessandria della Rocca je policijski komisar zagrozil, da se povrne na volilni dan s petdesetimi oboroženimi fašisti, ki bodo "razbili glavo vsakemu, kdor ne bo glasoval za fašistične kandidate". Mestni svet je v znak protesta podal resignacijo.

V mestu Sciacca so voditelji fašistične organizacije dne 2. aprila odprto izrazili, da bodo uničili vse protifašistične glasove in da bodo oni glasovali tudi v imenu izseljencev dotičnega kraja.

V mestu Campobello di Licata so fašisti ugrabili voditelja katoliške stranke, ga pretepli in povrh še "napojili" z ricinoyim (kastorjevim) oljem; meščanom so zagrozili, da ako ne gredo na volišče in glasujejo za fašistične kandidate, jih čaka enaka kazen.

V mestu Mestre so zagrozili socialističnemu kandidatu Vallemariju z umorom, ako sprejme nominacijo. V Melfiju so fašisti prisilili opozicionalnega poslanca Di Napolija odstopiti od kandidature ter ga izgnali iz mesta. V Chietiju so socialističnega kandidata Calliano Magnoja najprvo zaprli, nato so ga pretepli in izgnali iz mesta. Štiri dnevnikarje disidentnih fašistov je administracija suspendirala, med njimi "La Sicilia" v Messini in "Il Risveglio" v Paviji. Fašistične disidente je odstavila iz vladnih služb in jih nadomestila s svojimi pristaši. V Apulianu in sosednih vaseh so bili na volilni dan vsi volilci izgnani iz mesta in vasi, fašisti pa so natlačili volilne skrinjice s svojimi glasovnicami. V nekaterih tuskanskih okrajih po deželi so karabinerji prisilili duhovnike agitirati med svojimi čredami za fašistične kandidate.

Dne 30. maja je verifikacijski odbor predlagal parlamentu v potrdilo vseh 320 fašističnih mandatov. Matteotti je bil takoj na nogah in sprožil prvi strel iz svoje bogate zaloge obtožilnega materiala. Mladi kričači iz desnice so ga pričeli psovati in zabavljati vsi opoziciji, in seja je bila zaključena s splošnim pretepom.

Dva dni pozneje, dne 1. junija, je pričelo Mussolinijevo personalno glasilo "Popolo d'Italia" hujskačoče napadati Matteottija radi njegovega govora v zbornici, katerega je nazvalo za provokatersko izzivanje, ki zasluži bolj konkretno poravnavo kakor pa samo besedni boj. Par dni pozneje je Mussolini govoril pred zbornico in v tem svojem nastopu je ponovno pokazal vso svojo nesramnost v izzivanju opozicije. Izvajal je, da so fašisti reprezentanti italijanskega ljudstva in da so opravičeni do večine tudi če se je tu in tam volilce fizično prisililo glasovati za "nacionalno listo". Poslancem nasprotnih strank je med drugim dejal: "Vi od opozicije se pritožujete, da so vam bili volilni shodi zabranjeni in volilna agitacija večinoma onemogočena. Kaj zato! Taki shodi so itak brez vsakega pomena."

Ako bi Matteotti, voditelj opozicije, nadaljeval z razkrinkavanji volilnih sleparij in fašističnega teroriziranja volilcev, ako bi razgaljal Mussolinijeve pajdaše v vladi, ki so bili zapleteni v vsakovrstne goljufije v zvezi z visokimi finančnimi krogi, bi zrahljal podlago Mussolinijevi diktaturi. To se ni smelo zgo-

diti. Nobene priložnosti se mu ne sme dati za nadaljno razkrinkovanje! Dne 10. junija ga je ugrabilo pet napadalcev, med njimi tolovaj Dumini, in ga odvedli. Mučili so ga, zabodli z noži in streljali v njegovo telo. Do dne 15. junija je Mussolinijeva banda vzdrževala govorico, da je bil Matteotti samo odpeljan, da pa se mu razun tega ni zgodilo ničesar žalega. Ali 15. junija pa je moral Mussolini odstopiti od te pravljice in priznati umor Matteottija, ker ga ni bilo več mogoče zakrivati.

Matteotti je moral umreti, ker bi imel dokazati svetu to, kar je končno dokazala njegova smrt, da Italija ni več v vrsti držav z reprezentativno vlado.

A. C. W. of indorsirala La Folletta in Wheelerja.

Eksekutiva velike krojaške unije Amalgamated Clothing Workers of America, ki ima do dve sto tisoč članov, je na svoji seji v začetku tega meseca razpravljala tudi o volilni kampanji in sodelovanju v Konferenci, ki se bo vršila po novemberskih volitvah.

Kot smo v tem listu že poročali, je bil Sidney Hillman, predsednik A. C. W. of A., na konvenciji K. P. P. A. dne 4. in 5. julija v Clevelandu v zelo važnih odborih, kjer je skupno s socialističnimi zastopniki pripravil pot za ustanovitev ameriške delavske stranke.

O clevelandskih konvencijah je Hillman podal eksekutivi svoje unije dolgo poročilo in ji predlagal, naj se izreče za sodelovanje v K. P. P. A. in za indorsiranje La Folletta in Wheelerja za predsedniškega in podpredsedniškega kandidata. Člani eksekutive so o tem predlogu obširno razpravljali in ga sprejeli z vsemi proti nemu glasu.

Foster in drugi komunisti so to krojaško unijo do zadnjega časa smatrali za organizacijo pod komunističnim vplivom. Eksekutiva A. C. W. jih je tolerirala in jim dajala koncesije s tem, da je poslala "opazovalce" na konvencijo farmarske-delavske stranke, dne 4. julija 1923 v Chicagi, ki so jo "okupirali" pristaši Workers Party, in na konvencijo dne 17. junija 1924 v St. Paul, ki je bila pod kontrolo istih elementov. Ampak unija se ni pridružila nobeni. Sedaj, ko se je izrekla za sodelovanje s KPPA., sta naslovlila Ruthenberg in Foster proglas članstvu A. C. W., v katerem ga pozivata, naj nastopi proti "buržvazni" taktiki svoje eksekutive, ki se je udinjala "kralju" La Follettu in Hillquitu.

Ta proglas znači vojno napoved tej največji krojaški uniji od strani takozvanih komunistov. Hillman, predsednik unije, uživa pri ogromni večini članstva popolno zaupanje. V svojem argumentiranju, v katerem je dokazoval potrebo, da se A. C. W. pridruži gibanju v K. P. P. A., je dejal, da se morajo združiti vsi elementi, ki so za ustanovitev ameriške delavske stranke na podlagi konstruktivnega programa. Ako se bi unije, kot je A. C. W., držale proč od akcije ki je v teku, bi škodovala delavski stvari. A. C. W. je bila zmerom za samostojno politično akcijo delavstva in je na glasu kot ena najprogresivnejših unij v Zedinjenih državah. Omenjeni sklep eksekutive je sicer izzval nezadovoljstvo pristašev W. P., toda velika večina članstva bo z njim popolnoma soglašala. Socialistična skupina je s pridruženjem A. C. W. dobila v K. P. P. A. zelo izdatno zaslombo. Vse važnejše unije delavcev v ameriški oblačilni industriji so pridružene KPPA.

IVAN CANKAR:

KURENT

Starodavna pripovedka.

(Nadaljevanje.)

Kurent je šel, kakor mu je bil dan ukaz — godec do veselja, škrjanec do solnca. Pa je prišel tja, kjer so slavili svoj praznik bojarji in imenitniki te blagoslovljene dežele. Nad njimi, v zlatih izbah, so že vzdihovale hude sanje, so luči umirale in so bile rože pohojene. Njim, bojarjem in imenitnikom, pa je sveta polnočna ura oznanjala začetek vse sladkosti.

O, kdo bi po pravici in po resnici govoril o ljudeh, ki stoje takorekoč na visokem hribu ter sipajo koristne nauke v dolino? Še umetnik podobar, ki je vsega hudega vaje, obstrmi pred mogočnikom; glava mu klone, plaha roka omahuje. "Kako bi te častil, ko nisem vreden?" Tako zavzdihne ter se milo razjoka. Nato pa se napoti v svojo žalostno izbo, z dlanjo se udari na čelo ter vzklikne ves osupel: "Saj je le suknja, jaz pa sem mislil, da je človek v nji!" — Od spoštovanja in ponižnosti se je bila umetniku pamet omračila.

Kurent je stopil med prešerne svate. Pogledal jih je povrsti in je ves radosten rekel v svojem srcu:

"Kaj bi jim godel, kako prepeval? Lica jim pričajo, oči in besede, da je veselje njih oče in radost njih mati!"

Za mizo je stal trebušen, postaven mož; poln kozarec je držal v roki, gledal je z lenimi očmi, govoril je s trudnim jezikom, njegov glas pa je bil sladak in prijeten. Kolikor dalj je Kurent poslušal, toliko bolj se je čudil.

"Sladak in prijeten je njegov glas, besede pa so polne bridkosti!"

Postavni mož je govoril:

"Slovenski narod, siromak nad siromaki! Tvoja zgodovina je zgodovina tisočletnega trpljenja. Ubog si bil in ubog ostaneš, suženj si bil in suženj ostaneš; to je tvoja sodba, nepreklicna, neizpremenljiva! Planine in poljane, ki so tvoja domovina, so napojene s krvjo in solzami. In kadar nekoč pogineš od vsega hudega, bo tvoja smrt, kakor je smrt obnemoglega delavca — brez tolažnika pojdeš na oni svet, tvoja poslednja postelja bo jarek ob cesti! Tvoj spomin pa bo živel na vekomaj, zakaj eno te razlikuje od vseh drugih narodov na svetu: prepeval si v bridkosti! Pozabljen bo tvoj grob, ali z zlatimi črkami bo zapisano in daljna tisočletja bodo brala: Tako je pel narod, ki ga ni več! — Naše veselje in naša tolažba je taka misel ob današnjem dnevu, ko slavimo spomin Koseskega, slavca v gaju naše umetnosti!"

Zmotil ga je debel glas.

"Ne Koseskega, temveč Prešerna!"

Mož govornik je srdito pogledal, zduškoma je izpraznil kozarec ter ga je tresčil na mizo, da se je žvenketaje zakotalil na tla. Čisto nenadoma se je izpremenil njegov glas, nič več ni bil sladak in prijeten.

“Proklete duše, kaj pa se vtikate v mojo besedo! Koseski ali Prešeren — beračija je beračija! Saj se nismo zbrali, da bi reševali zgodovino in vse prirepke njene, temveč zbrali smo se, da se krščansko napijemo, da zapojemo ter da kvantamo! — Na, tak je zdaj moj govor, pa si ga zapiši in še drugim ga povej!”

Kolikor jih je bilo veselih bojarjev, vsi so vstali ter so si pristrčno napivali. Še vedrejši so bili obrazi, še svetlejša so bile oči. Smejale so se tiste oči in so prijazno govorile: “Saj smo si bratje, kaj bi tuleč molčali! Poslednje tenko zagrinjalo se je pretrgalo od vrha do tal; pogledajmo si iz lica v lice, pomenimo se od srca do srca, brez dolgih besed in krvavih klicajev!”

Ob tisti uri se je pričela poglobitna slovesnost. Jeziki, prej že težki in neokretni, so bili nenadoma prečudno gibki. Smeh se je prelival v smeh, beseda je skokoma lovila besedo, pesem je brez obotavljanja odzdravljala pesmi. Če je bila beseda majhna ali velika, ponižna ali imenitna, vsaka je bila odkritosrčna in vsaka je bila vesela.

Kurent je gledal, poslušal je in je pomislil: “Zrahljali so si pentlje, odpeli so si ovratnike, vrhne suknje so slekli, celo pasove so si olajšali — in glej, bližji so mojemu srcu! Nič več ni uklenjen njih smeh, nič več ne laže njih pesem. Vesela kvanta se je bila našemila za kapucinca, pa se ji je kmalu dolgčas zazdelo in ob prijetnem večeru je gola planila iz kute! Kakor si gola, pozdravljena bodi!”

Nič več ni bilo spomina ne o bridkosti, ne o trpljenju, ne o sužnjih in ne o hlapcih, ne o krvi in ne o solzah. Noetov studenec je žuborel in šumljal iz steklenice v kozarec, iz kozarca v grlo. Zmirom višje so plezale besede po strmi lestvici prešernosti in razposajenosti, dokler niso priplezale tako visoko, da se je začudil Kurent sam.

Modroval je v svoji pameti:

“Veliko je število tvojih čednosti, slovenski narod! Nadvse lepa je tvoja domovina — ali, Bog vedi, morda so kje na svetu še lepši kraji, nam nepoznani! Milozvočen je tvoj jezik — ali, kdo bi prisegal, morda je tam kje onkraj morja še slajša govorica! Tvoja pesem je potrkanje nebeških zvonov — ali do srca segajo tudi ciganske pesmi! Brez števila blagoslovov ti je dobrotni Bog dodelil, ampak le enega je dodelil tebi edinemu! Ni je kvante, ki bi bila tako krepka, sočna in izdatna, kakor je ta slavna slovenska kvanta!”

Komaj je Kurent tako prevdaril in premislil, se je mož govornik naslonil ob mizo, pomežiknil najprej z levim, nato z desnim očesom ter je

zvinil navsezadnje tako prečudežno besedo, da so debelo pogledali utrjeni svatje in da se je Kurentu zazibalo pred očmi. “Zlodej sam bi se potuhnul!” je rekel ves prestrašen.

Tudi moža govornika je prešerna misel tako omamila, da je položil lice na mokro mizo ter neutegoma zadremal. To početje so ugledali bojarji imenitniki, beseda jim je polagoma ugasnila na ustnih in lotil se jih je nevzdržen spanec . . .

Domovina, sladko počivaj, nič se ne boj! Tudi takrat, v tistih zdavnih, hudih časih, ko nisi še imela ne velikih besed in ne velikih besednikov, tudi takrat Bog ni pozabil nate! Kako bi pozabil dandanašnji, ko se ti poraja leto za letom dolgo število vnetih vojskovodij! Nič ne skrbi, o domovina; zadremali so trudni vojskovodje, zvestoba v njih srcu pa ni zadremala; slavno se bodo vzdramili ob slavnem jutru in črno oblečene, gosposke besede se bodo izprehajale pod solncem! —

Kurent je stopil na samotno cesto. Tihe in temne so bile ulice, svetilke so komaj sebi svetile. Kurent je ukazal koraku: “Tja me vodi, kjer je veselje najbolj pristrčno!”

Šel je po dolgih ozkih ulicah, pa je prišel do nizke hiše, podobne vaški krčmi. Ker je bil Kurent takih krčem vajen, je z veselim korakom stopil v vežo ter je odprl duri.

Ljudje, ki jih je ugledal v zakajeni izbi, so mu bili vsi že zdavnaj znani in tako prijetno mu je bilo pri srcu, da bi jim vsem povrsti segel v roke za bratski pozdrav. Njih pentlje niso bile prazniške, njih obrazi niso bili slovesni, njih besede niso bile črno oblečene. Obraz, besedo in srce jim je poznal Kurent, toda vedel ni, kdo da so, odkod da so prišli in kam da so se namerili.

“Suknja vas razodeva, romarji, siromaki pred Bogom! Iz bridkosti ste prišli, v bridkost ste se namerili!”

Ali na licih ni bilo bridkosti in ogenj je sijal iz oči.

Ko je stopil Kurent mednje, so ga vriskaje in prepevaje pozdravili. Kislo je bilo vino, ali Kurent ga je okusil; pijane so bile besede, ali Kurent jih je poslušal. Za mizo je sedel, koleno je položil čez koleno ter je zagodel, kakor je bil njegov posel. Pesem je pela, svatje so ukali, plesali in pili, Kurent pa je gledal in polne blagega usmiljenja so bile njegove misli.

“Ti tam, ki se komaj še prestopaš, ki komaj še držiš kozarec v leni roki, kdo si? Tvoja pentlja je dolga, ali umazana je, tvoj obraz je vesel, ali bled je in lačen, tvoj pogled je svetel, ali skrb vzdihuje globoko pod njim! V zvezde gledaš, zato da bi zemlje ne videl! Dodeli ti Bog, da bi nikoli ne povesel glave! — Ti dolgi korenjak, ki plešeš v zimski suknji, s pipo v ustih, kdo si? Za kmeta si rojen, pa te je veter zagnal ali v črno šolo, ali v črno fabriko. Bog ti blagoslovi to veselo noč, ne boš jih mnogo do-

živel! — Ali kdo si ti, ki sem te videl že zdavnaj in že zdavnaj ljubil?"

Daleč je sedela, za poslednjo mizo, v dimu in mraku. Slonela je globoko na razmočeni prt, roke so bile nad čelom sklenjene; izpod dlani pa je strmela naravnost na Kurenta, z živimi, žalostnimi, hrepenečimi očmi. Kurentu je vztrepetala desnica, ki je držala vitki lok; zapela je pesem tako vesela, kakor jo le koprnenje rodi.

"Iz globine najnižje hlepi oko najviše nad zvezdel!" je rekel Kurent. "Iz najtežje bridkosti plane najslajša radost — redka je ura, ne vrne se morda, izpijmo do dna!"

Sree je odgovarjalo srcu, misel je odzdravljala misli — dolgi korenjak je odstavil pipo ter je vzdignil kozarec.

(Dalje prihodnjič.)

Naša kampanja in naš kampanjski odbor.

George R. Kirkpatrick.

Naši sodrugi po raznih krajih Amerike bodo gotovo vzradoščeni, ko bodo izvedeli, da je prevzel ravnateljstvo letošnje kampanje sodrug J. Mahlon Barnes, dolgo časa gl. tajnik socialistične stranke, glavni ravnatelj dveh prejšnjih predsedniških kampanj, posebno znan izza kampanje l. 1908, ko je omogočil socialistično agitacijo z "Red Special" v tako veliki meri kakor jo nismo vodili še v nobeni prejšnji kampanji.

Tako je dobila naša letošnja kampanja takoj v početku močan zamah, ki ji garantira uspehe.

Generalni kampanjski ravnatelj bo imel v pomoč odbor desetih članov, zvan kampanjski odbor, ki se bo shajal na sestanke od časa do časa v Chicagi. Generalni ravnatelj in odbor desetih članov je že marljivo na delu in študira pota in sredstva za pospešenje naše agitacije in propagande. Vsak član tega odbora se zaveda velike odgovornosti, ki je je prevzel s sodelovanjem v kampanjskem odboru. Vsi bodo po svojih najboljših močeh pripomogli, da bo naša letošnja kampanja ena največjih, najživahnjših in najuspešnejših v obstoju naše stranke. Načrti za kampanjo in navodila za agitacijo bodo sporočena našim organizacijam v najkrajšem času.

Člani kampanjskega odbora so sledeči sodrugi:

Thomas M. Duncan, ki si je v raznih milwauških in wisconsinskih kampanjah soc. stranke pridobil velike izkušnje in sposobnosti.

Swan Johnson, dobro znani odvetnik v Chicagi, podpredsednik K. P. P. A. za okraj Cook.

William Coleman, tajnik wisconsinske soc. stranke, človek bogatih izkušenj in sposobnosti.

Sammuel Levin, ravnatelj unije Aamalgamated Clothing Workers v Chicagi, izvežban v

organizatoričnem delu in zelo sposobna moč v upravnih mestih.

Dr. John T. Witlock, Chicago, ki je na raznih odgovorih mestih pokazal, da je mož izrednih sposobnosti.

Seymour Stedman, podpredsedniški kandidat soc. stranke l. 1920, splošno znan iz raznih obravnav, zagovornik političnih jetnikov pred sodišči tekom vojne in po vojni, izkušen delavec v kampanjah.

Birch Wilson, dolgo časa tajnik pennsylvanske soc. stranke, organizator in agitator.

Charles Pogorelec, entuziastični in vzorni tajnik Jugoslovanske socialistične zveze, človek velikih upravnih sposobnosti.

Benjamin Schlessinger, predsednik International Ladies' Garment Workers' unije od l. 1914. Sodrugi Schlessinger je v intelektualnih, industrialnih, upravnih in organizatoričnih stvareh eden najspodobnejših unijskih voditeljev v Ameriki. V vsem svojem delovanju je bil neupogljiv za delavske interese. Sodrugi Schlessinger bo imel posebno na skrbi finančno stran naše kampanje.

J. Mahlon Barnes, ki smo ga omenili že v uvodu, je tudi član tega odbora.

Sodrugi so lahko uverjeni, da bodo generalni ravnatelj, kampanjski odbor in glavni stan socialistične stranke kooperirali med seboj in storili vse kar bo v njihovih močeh v tej naši veliki kampanji.

La Follette o klanskih klatežih.

Razni progresivci, ki podpirajo La Follettovo kandidacijo za predsednika Zed. držav, so želeli izvedeti, kakšno stališče ima La Follette o organizacijah kot je Ku Klux Klan. Pred nekaj dnevi je La Follette objavil pismo, v katerem podaja svoje stališče o tem vprašanju. Povdarja, da je bil vedno nasproten organizacijam, katerih smoter je negovanje verske in plemenske nestrpnosti. O organizaciji maskiranih klanskih vitezov je dejal, da se ne bo dolgo vzdržala, ker nima smisla. V dogodnem času bo razpadla sama od sebe.

La Follette pravi v omenjenem pismu, da se vprašanja kot je K. K. K. umetno tlačijo na površje, da se pozornost mase obrne od ekonomskih problemov. Ljudstvo naj se rajše zanima za boj progresivnih elementov, ki ga vodijo proti denarni kasti, katera je danes absolutna gospodarica ameriškega bogastva, kot pa da bi se ukvarjalo s klanizmom.

Izmed večjih političnih strank je bila socialistična stranka edina, ki je v pogledu K. K. K. zavzela dolečno in jasno stališče. Na svoji konvenciji v Clevelandu je sprejela resolucijo, s katero obsoja Ku Klux Klan in vse organizacije, ki z verskimi in plemenskimi ščuvanji zavajajo delavstvo in ga odvrtaajo od gospodarskih problemov.

Nihče se ne upa tajiti, da se iz pšeničnega zrna razvije rastlina s koreninami, stebлом, cvetom in plodom. Zakon razvoja pa hočejo vendar tajiti.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Konferenca klubov J. S. Z. v Pennsylvaniji bo dne 24. avgusta na Harwicku.

CANONSBURG, PA. — Sedma konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. se bo vršila v nedeljo 24. avgusta na Harwicku, Pa., kakor je zaključila šesta konferenca, ki je zborovala dne 22. junija na Avelli.

Sedma konferenca bo zelo važna, ker ima izdelati načrte za naše kampanjsko delo, ki ga mislimo vršiti v največji mogoči meri. Socialistična stranka v sedanjem volilnem boju sodeluje v K. P. P. A., iz katere se ima razviti skupna ameriška delavska stranka. Ta orientacija nam daje prilike povečati naše aktivnosti in pojačati našo stranko, zato je potrebno, da se naše članstvo o vsem dobro pouči, da bo znalo izkoristiti situacijo za socializem in iztrgalo ameriško delavstvo iz objema političarjev kapitalističnih strank.

Delegate in udeležence šeste konference na Harwicku bo gotovo zanimalo, kakšen je bil potek pete konvencije JSZ., ki se je vršila meseca julija v Clevelandu. O nji bosta poročala naša delegata J. Terčelj in Lovrenc Kavčič.

Nova pravila JSZ. določajo, da imajo konference soc. klubov pravico voliti zastopnike v eksekutivo JSZ., ki imajo na sejah iste pravice kot člani eksekutive. Prihodnja konferenca bo torej imela priliko izvoliti svojega zastopnika, ki bo reprezentiral tukajšnje konferenčne klube na sejah eksekutive.

Konferenca na Harwicku prične ob 9. dopoldne. Želeti je, da se je vsi udeležte točno ob označenem času, kajti dela bo mnogo in popoldne bo shod, na katerem bo glavni govornik sod. Louis Finn iz Pittsburga. Razun njega bo nastopilo več tukajšnjih slovenskih govornikov.

Provizorični dnevni red, ki bo dan v odobrenje ali spremenitev konferenci, je sledeči:

1. Otvoritev konference po tajniku.
2. Volitve predsednika, zapisnikarja in reditelja.
3. Poročila tajnika in pomožnega tajnika ter konferenčnih odborov.
4. Poročila zastopnikov o aktivnosti klubov.
5. Razprava o agitaciji za razširjenje "Proletarca" in drugih socialističnih listov.
6. "Izobraževalna akcija J. S. Z." (agitacija med društvi).
7. Razprava o agitaciji za pojačanje JSZ.
8. Volilna kampanja, socialistična stranka in K. P. P. A., naše sodelovanje z unijami in drugo, tika-joče se skupnega dela na političnem polju.
9. Volitve potrebnih odborov.
10. Razno (določitev kraja za prihodnjo konferenco in drugo).
11. Razpust konference.

Vsi socialistični klubi in društva Izobraževalne akcije naj skrbno, da bodo zastopani na tej konferenci. Agitirajte, da bo udeležba na shodu, ki se prične ob 2. popoldne (na Harwicku) čim večja. Naprej za socializem!

John Jereb, tajnik konference.

Naša agitacija in naše naloge.

WARREN, O. — Povsod po deželi se združujejo razne skupine in propagirajo tega ali onega kandidata. Kapitalistični politiki imajo za seboj razna društva, skupine in družbe, ki vodijo agitacijo in paradirajo s svojimi imeni v javnosti. Na razpolago imajo razširjeno časopisje in milijone dolarjev za pokrivanje kampanjskih stroškov. Vse vsote, ki jih potrošijo, so jim po volitvah povrnjene v obliki koncesij, kar ni glavno. Na kapitaliste ni treba posebno apelirati, naj prispevajo v kampanjske fonde republikanske in demokratske stranke. Oni vedo, da pomeni zmaga teh strank tudi zavarovanje njihovih interesov pred socialno zakonodajo. Kapitalisti se torej zavedajo svojih interesov, česar se o delavstvu še ne more reči.

Zavedno ameriško delavstvo bo pri letošnjih predsedniških volitvah nastopilo skupaj pod okriljem Konference za progresivno politično akcijo. To se smatra za enega največjih uspehov, ker je zlomljeno tradicionalno naziranje večine ameriških unij, da delavstvu ni treba lastne stranke, ker svoje interese lahko brani s kandidati, ki jih postavlja ali podpira v starih strankah. Dolgo čaša je vzelo socialistični stranki, predno je vsaj nekaterim unijam dokazala, da je taka taktika za delavstvo škodljiva. Združila jih je v KPPA. in sedaj je njena najvažnejša naloga, da jih pridobi za popolno ločitev od vsega, kar jih veže s starimi strankami. V našem prizadevanju smo dosegli šele en pomembnejši korak, ki je zelo važen, ker mu morajo logično slediti drugi. Z osamosvojitvijo ameriškega unijskega delavstva na političnem polju se je za našo stranko povečalo tudi polje socialistične agitacije. Maso, ki se združuje v KPPA., je treba socialistično vzgojiti, da bo znala socialistično misliti in socialistično delati. Učitelji in propagatorji pa ne morejo biti drugi kot socialisti, trenirani v socialistični stranki.

Velika naloga, ki je ima ameriška socialistična stranka sedaj, zahteva močne organizacije. To ne more postati sama na sebi brez našega prizadevanja. Ko to vemo, moramo priti do tega zaključka: Priložnost, ki smo si jo prizadevali ustvariti toliko let, smo si napravili. Sedaj je čas, sedaj, ne šele jutri, iti na delo za pojačanje socialistične stranke in razširjenje njenih glasil. Socialistična stranka bo vodilna sila ameriškega delavstva, ako bo pripravljena in v stanju biti vodilna moč. Tisoče sodrugov se trudi, da postane prva v akciji, prva v sodelovanju in prva v bojih ter kot taka res VODILNA sila.

Mi nismo izvzeti od tega dela. Članstvo JSZ. ima iste dolžnosti kot vsak drug član soc. stranke. Sodrug, jačajte naše klube! Ustanovite jih, kjer jih še ni! Pridobite Proletarcu toliko novih naročnikov, da bo postal najbolj razširjen slovenski list, kar bo v interesu delavstva in v škodo nazadnjaštva. — Jacob Kotar.

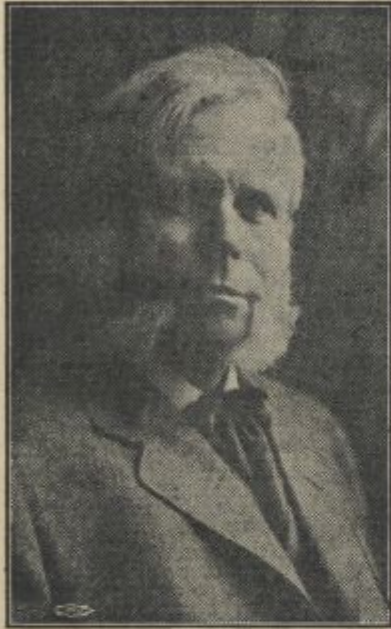
Popravek zapisnika avellske konference.

Pri sestavljanju zapisnika zadnje konference klubov JSZ. v Pa., ki se je vršila dne 22. junija na Avelli, je bil iz seznama zastopanih klubov pomotoma izpuščen klub št. 225 JSZ., ki sta ga zastopala Louis Zgonik in Frank Bregar. — L. K.

Piknik dne 31. avgusta v Chicagi obeta biti ena največjih priredb v zgodovini organizacije.

CHICAGO ILL. — V nedeljo dne 31. avgusta se bo vršil v parku Riverview drugi letni piknik socialistične stranke okraja Cook, ki obeta biti ena največjih priredb te vrste, kar smo jih še imeli v Chicagi. Pripravljalni odbor marljivo vrši svoje delo. Ta piknik je oglašan kot kampanjski shod za predsedniškega kandidata K. P. P. A. in za socialistične kandidate v illinoiske državne urade.

Glavni govornik bo Walter Thomas Mills iz Cali-

Walter Thomas Mills.

fornije, dolgoletni član socialistične stranke, eden najboljših oratorjev v Ameriki, avtor mnogih del v delavski socialni in ekonomski literaturi, aktiven v delavskem gibanju nad štirideset let. Sodrug Mills je sedaj na govorniški turi po Ameriki za kandidate K. P. P. A. Millsu so že pred leti ponujali službe, ki bi mu donšale tisočake na leto, toda je rajše ostal lojalen delavskemu razredu in govoril na ulicah, v dvoranah in kjerkoli je mogel za prebujenje

delavskega ljudstva kot pa da bi si naprtil madež dezertiranja iz delavskih vrst.

Drugi govorniki na pikniku dne 31. julija bodo Chas. J. MacGowan, predsednik illinoiske K. P. P. A.; Geo. R. Kirkpatrick, socialistični kandidat za podpredsednika l. 1916, avtor mnogih knjig in pamfletov in sedanji načelnik policijskega biroja soc. stranke; Andrew Lafin, socialistični kandidat za governerja v Illinoisu. Geo. Koop, socialistični kandidat za zveznega senatorja v Illinoisu, bo predsedoval.

Razun govorov bodo na sporedu koncertne točke, ki jih bo izvajala godba na pihala, mladina se bo lahko zabavala v plesnem paviljonu, in za kratkočasenje vseh bomo imeli razne igre. Ampak glavni namen piknika je volilna kampanja. Ako se ga udeleži do 25,000 oseb, kar pričakujemo, se bo ugled naše stranke med unijskim delavstvom v Chicagi zelo dvignil, naši glasovi dne 4. novembra se bodo dvignili in članstvo naše organizacije v Chicagi se bo pomnožilo. Sedelovanje v K. P. P. A. nam je dalo te priložnosti in mi jih ne smemo izpustiti izpred oči.

Vstopnice so po 35c in se dobe pri tajniku kluba št. 1 v uradu J. S. Z. in Proletarca, pri tajnikih drugih klubov, pri posameznih članih in v uradih raznih socialističnih organizacij in listov v Chicagi. — *Publitijski odsek kluba št. 1.*

Socialistični shod v Kraynu.

KRAYN, PA. — Tukajšnji socialistični klub je dne 3. avgusta priredil piknik in shod, ki je zadovoljivo uspel. Dasi je bilo ves dan slabo vreme in četudi so oblaki obetali ves čas dež, je bila udeležba dobra. Obiskali so nas rojaki in rojakinje iz Johnstowna, Park Hilla, Lloydela, St. Michaela, Dunla in nekaj iz drugih okoliških krajev. Če bi bilo lepše vreme, bi bila udeležba iz okolice še boljša kot je bila.

Sodrug Louis Sterle je udeležencem predstavil F. Zajca, urednika "Proletarca", ki je govoril o političnem položaju v Ameriki in drugih deželah po svetu, o volilni borbi, o sodelovanju soc. stranke v KPPA. itd. Sledil mu je Andrew Vidrich iz Johnstowna. Po končanih govorih je sodrug Sterle vprašal navzoče, če ima kdo kako vprašanje na prvega govornika. Vprašanj, razun enega, ki ga je stavil eden naših sodrugov, ni bilo. Sod. Zajec je v zaključnem govoru pozval pri sotine, naj se v tem velevažnem času oklenejo svoje stranke in jo pomagajo graditi, da postane ne samo mogočna zaščitnica ljudskih interesov, ampak da postane stranka, ki bo s pomočjo drugih delavskih skupin postala vladujoča stranka ameriškega ljudstva za ameriško ljudstvo. Zedinjene države so danes mogočna kapitalistična dežela. Kooperacija, ki jo ponuja Evropski in drugim deželam po svetu, je kapitalistična, je imperialistična kooperacija. Evropski narodi žele ameriške kooperacije, toda ne žele Morganove pomoči. Ali dokler ne bo imela ta dežela močne delavske stranke, dokler ne bo delavstvo imelo nobene besede v vladi, bo morala Evropa in druge dežele po svetu računati samo s kapitalističnimi zedinjenimi državami, kar ni v interesu tistih dežel, ki imajo močne delavske stranke ali delavske vlade. Naša dolžnost in naša naloga je, da zgradimo tudi v tej, industrialno najbolj razviti deželi, v najbogatejši deželi na svetu, močno delavsko gibanje, ki bo v stanju z uspehom kooperirati pri grajenju socialistične ekonomske uredbe in zblížalo ljudstva posameznih dežel za medsebojno pomoč, za socializem!

Po shodu je pristopilo v socialistični klub osem članov, kar je mnogo, če se pomisli, da je imel klub v Kraynu pred shodom sedemnajst članov (sedaj petindvajset) in da šteje naselbina le okoli sto naših rojakov, vključivši mladino.

Zvečer se je vršila v Slovenskem domu v Kraynu diskuzija. Sodrugji so vpraševali govornika Zajca za pojasnila o raznih stvareh, tikajoče se našega gibanja in njegova pojasnila in tolmačenja so zadovoljila vse navzoče. Diskuzija je bila zaključena pozno zvečer v najboljšem razpoloženju kakor se je pričela, in socialistični klub v Kraynu bo nadaljeval pojačan z delom za socialistično stranko in socialistično vzgojo. — *Poročevalec.*

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Iz Girarda, Ohio.

GIRARD, O. — Piknik socialističnega kluba št. 222 se ne bo vršil dne 24. avgusta kot je bilo prvotno zaključeno, ker se vrši isti dan piknik družbe delničarjev Slovenskega Doma. Od piknika na omenjeni dan je klub odstopil v korist Domu, ker želi njegovi prireditelji čimboljši uspeh.

Piknik našega kluba se bo vršil v nedeljo 7. septembra. Pričakujemo, da se bo tukajšnje občinstvo odzvalo našemu vabilu in se udeležilo te priredbe polnoštevilno. Dan 7. septembra naj bo dan vsega slovenskega delavskega življa pod okriljem socialističnega kluba na skupnem izletu. Vsi, ki čutite z nami ste nam dobrodošli! Na društva prijateljsko apeliramo, naj ne prirejajo svojih zabav dne 7. septembra, ampak si rezervirajo ta dan za udeležbo na našem pikniku.

Na julijski seji je bil izvoljen za tajnika kluba sod. John Petkovsek, za organizatorja pa Sam Godec. Kot kandidata za tajnika JSZ. smo nominirali Chas. Pogorelca.

Prihodnja seja se bo vršila v nedeljo 24. avgusta ob 10. dopoldne v navadnih prostorih. Članstvo kluba opozarjam, naj se je polnoštevilno udeleži. To zahteva važnost dnevnega reda, ki ga bomo imeli na prihodnji seji.

Naše gibanje bi imelo mnogo bolj gladko pot, če bi delavci čitali socialistične liste bolj kot jih in PAZNEJŠE kot jih čitajo. Nevednost med maso je največja ovira napredku socialistične misli. Čudno je, da se še zmerom dobe delavci, ki se posmehujejo organizaciji. Nerazumljivo je, kako se morejo dobiti v tem času delavci, ki se norčujejo iz edinih listov ki branijo njihove interese. Čudno je raditega, ker socialisti uče delavce že toliko let, pa je nevednosti še zmerom na kupe.

Tudi "Proletarčevi" agitatorji nalete na take ljudi. "Kaj mi bo 'Proletarec', ki ničesar zanimivega ne prinaša!" — "Sem ga včasih že poskušal brati, pa ga ne razumem. Imam že druge liste . . ." — "Ga ne mara. To kar piše sem jaz že davno pozabil."

Ali niso taki odgovori sijajen dokaz kako nevedni so še nekateri delavci, pri tem pa si domišljajo, da so učeni brez primere?

Šlo bo! Napredovali smo doslej in bomo v bodoče. Nevednost je pač stvar, ki se je ne da izruvat kakor plevel. Trebiti nevednost je počasno delo. Socialisti so vztrajni in se ne pritožujejo, če ne gredo stvar zmerom gladko in naglo naprej. Počasi bomo dopedali večini delavcev, da se morajo organizirati, ne prid drugim, ampak v svojo korist, in da se morajo učiti, kar bo v korist splošnemu napredku in vsakemu posamezniku, če se bo učil in se česa naučil.

Nobena stvar ne pride sama od sebe. Nobeno delo se ne izvrši brez dela. To moramo vedeti in če hočemo boljše razmere zase in za tiste ki pridejo za nami, se moramo učiti, organizirati in delati za napredek in socializem. — John Kokosin.

Kampanjski shod v Pittsburghu.

PITTSBURGH, PA. — V sredo 20. avgusta zvečer priredi kampanjski odbor za izvolitev La Folletta velik shod in piknik v Palm Garden parku. Govori se prično ob 7:30 zvečer. Po končanih govorih bo plesna in druga zabava. Vstopnina 50c za osebo.

Ali ste že kaj storili za svoje glasilo v letošnji kampanji?

Glasilo Wall Streeta, to je glasilo mednarodnih bankirjev, je namignilo urednikom velikih ameriških dnevnikov, tednikov in revij, da se jim progresivnega gibanja ni treba bati, ako bodo znali zatreti vesti o naši kampanji ali pa jih prikazovati v taki luči, da republikanski in demokratski stranki ne bodo škodljive.

Kapitalistični razred se zaveda moči, ki jo predstavlja NJEGOVO časopisje, ki ima ogromno večino naročnikov med delavskim ljudstvom. Delavstvo še ne razume pomena SVOJEGA časopisja, zato je delavsko časopisje še šibko in razmeroma slabo razširjeno.

Vse socialistične publikacije pozivajo zavedne delavce na agitacijo za razširjenje našega časopisja. Čim več čitateljev, toliko več pristašev in članov, toliko večja bo politična in ekonomska moč organiziranega delavskega razreda. Čim prej bo delavstvo spoznalo igre kapitalističnih politikov, toliko bolje zanj.

"Proletarec" je socialistično glasilo jugoslovanskega delavstva v Zed. državah. To je edini list, na katerega se delavstvo lahko zanese, da bo v vsakem slučaju ostal lojalen socialističnemu gibanju.

Slabe delavske razmere zadenejo izmed vseh najprvo delavske liste. "Proletarec" ni izjema. Naši izdatki pa se ne zmanjšujejo. Tiskarni moramo plačevati za tisk in pokrivati moramo druge obveznosti. Kadar jih ne bomo mogli, pride list v opasnost. Da se to ne zgodi, je treba agitirati zanj. Delavci morajo hraniti v časih kot so sedaj, toda hraniti najprvo pri naročniki na delavske liste kot je Proletarec je za delavca neodpušljivo. "Proletarec" ti ni najmanj potrebna reč v hiši, ampak najpotrebnejša duševna hrana.

Pri delu za razširjenje tega lista ne smemo nikdar mirovati. Če hočete, da se bo naša stranka širila, naša organizacija jačala in razredna zavest dvigala, tedaj morate dvigati število Proletarčevih naročnikov. Sodrugi, neumorno naprej za širjenje socialističnega časopisja!

Članstvu kluba št. 1.

CHICAGO, ILL. — Radi predelavanja poslopja SNPJ. se prihodnja seja dne 15. avgusta ne bo mogla vršiti v dosedANJI dvorani. Kakor hitro bo tajnik dobil primerno dvorano za naše seje, bo člane obvestil o datumu in kraju zborovanja s pismi.

Vstopnice za našo prihodnjo dramsko predstavo (Moč teme, drama v petih dejanjih, spisal Lev Nikolajevič Tolstoj, poslovenila Minka Govekarjeva) bodo v kratkem razposlane članom v razprodajo. "Moč teme" je krasno delo in dramski odsek kluba št. 1 se trudi, da bo vprizoritev čim najpopolnejša. Agitacijo za udeležbo k tej predstavi bomo razvili v toliki meri, da bo dvorana ČSPS. napolnjena do zadnjega sedeža. — *Publicijski odsek.*

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne. — Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

BREZ NASLOVA

Iskra.

Na Lincolnovi in 22. cesti so imeli "karnival" v korist šole sv. Štefana. V resnici so taki karnivali samo v korist lastnikov igralnic, ljudje pa so ob desetice in dolarje. Zadnje leto, ko je Zakrajšek menda prvič poskusil s karnivalom, je stvar prišla celo v javnost in neki protenstanski duhovnik je "razkril", kako je slovenski župnik z njim "glihal" za delitev dobička v prid šentštefanove in neke druge krščanske färe na nasprotnem vogalu, ako ne bo "protestiral". Dotični duhovnik je ponudbo odklonil, toda avtor kovertic je cesto vseeno blokiral s šotori, ki so prinesli nekaj dobička fari in še več tistim, ki imajo take reči v zakupu. Zadnji petek pa je par šotorov odnesel vihar. "Prst božji"! bi dejal prečastiti župnik, če bi taka nezgoda zadela nas.

V Pueblu, Colo., so imeli veličasten katoliški shod. Neki dopisnik, pristaš napredne misli, pravi da ni bil tako sijajen kot trdijo klerikalci. Pueblo je velika slovenska naselbina, največja na zapadu. Najmočnejša so v nji klerikalna društva. Eno ima svojo dvorano. Naselbina se ponaša s svojo färo in svojim župnikom. Javno življenje, kolikor ga v naselbini sploh je, je nazadnjaško. Nekoč je imela pueblska kolonija socialistični klub, ki pa se ji je pred par leti zadel pre malo radikalen in ga je razpustila. Nekateri so nekaj časa "flirtali" s komunisti, toda dō poročne slavnosti ni prišlo. Vse je nekako zadremalo, samo klerikalci včasih zaspano dvignejo glavo.

Na Evelethu so sekali mlaje in jih okrasili s cvetjem. Kaj pa je takega bilo? Birma? Nova maša? Ne, ampak "veličasten katoliški shod." Bila je parada in vse je bilo praznično veselo. Brat Maček, oblečen v uniformo, nakiten z regalijami in trakovi, je ponosno kot Škender beg iz turških pravljic jezdil "na iskrem vrancu" spredaj parade. Bila je slovesna maša, krasno potrkavanje, pojedina in shod, da, shod! Govorili so nad vse prečastiti duhovniki in prominentni pogrebni lajiki in verna čreda se je klanjala in se divila velikim možem, vnetim za sveto vero.

V katoliški paradi na Evelethu sta bila tudi oba društva SNPJ., ako poročevalci glasil "za vero in narod" pišejo resnico. Kaj neki se je zgodilo s svobodomiselstvom in naprednjaki na Evelethu? Par duhovnikov zbeга vso naselbino, da se obsenči z mlaji, okinča s cvetjem, in pije ter raja.

Frančiškanski organ pravi o eveletskem shodu tudi sledeče: "Videlo se je, da ko bi se hoteli minnesotski rojaki malo bolj zanimati za politično delovanje, bi z malimi izjemami kontrolirali politično ves Range." Imenitno bi bilo. Duhovniki in katoliški (?) lajiki bi igrali z glasovi slovenskih volilcev in prejemale službe in nagrade od političnih bosov v službi jeklarskega trusta.

Klerikalni shodi ne bodo stlačili ameriških Slovencev v ignoranco, v kakršni so se nahajali pred dvajsetimi leti in prej. Lahko pa ovirajo napredek.

K. S. K. J. ne bodo rešili, lahko pa ji podaljšajo življenje. Kjer je delavstvo najbolj zatirano in najbolj brezpravno, je ignoranca najbolj utrjena in "katoliška misel" najbolj sijajno uspeva. Ampak gladnim ljudem, živečim v mizeriji in trpljenju to ne bo pomagalo.

Klerikalni besedniki so pisali, da čitanje "Proletarca" ne bo nasitilo lačnih ljudi. Tudi katoliški shodi jih ne bodo. Ampak če bi na Evelethu, Pueblu, Leadvillu in drugih katoliških naselbinah ljudje pazno čitali "Proletarca", bi bil ugled našega ljudstva večji kot je in delavstvo bi živel v boljših razmerah kot živi. Ta trditev ni pretirana.

Društvo SNPJ. v Leadvillu, Colo., ki se ponaša da je najvišje mesto na svetu, je dobilo novo zastavo. Slavnostno razvitje je bilo združeno s cerkvenimi ceremonijami in gospod župnik je baje v cerkvi napravil pridigo "v korist društva in jednote". Dopisnik, ki je to zapisal, se je zmotil. Tudi Leadville spada med naselbine kot so Calumet, Joliet in podobne, le da je leadvillska v nekaterih ozirih še bolj nazadnjaška. Mnogo rojakov v Leadvillu ne "hodi v cerkev" in ne "da nič za farja," toda nič manj mrtvi niso za druge stvari.

Klerikalni štab na 22. cesti je dal faranom po slovenskih naselbinah navodilo, da smejo delovati pri akcijah za gradnjo slovenskih domov le tedaj, če so pod kontrolo župnika, drugače pa ne v nobenem slučaju. Zelo pametno. Dogodilo se je v par krajih, da so Dom zgradili napredni rojaki, v teku let pa so prišli pod kontrolo župnikov. Mogoče upajo, da se bo tak proces dogodil povsod, kjer imajo naselbine svoje domove.

"Radnik" piše, da so maloburžvazni intelektualci v češkoslovaški sekciji W. P., ki so dolgo časa paradirali kot komunisti, prevzeli v privatne roke ne samo dnevnik "Spravedlnost", ampak tudi tiskarno, ki je vredna \$35,000. Pravi, da se je dogodil sličen proces tudi v drugih federacijah, npr. v poljski. Resnica je, da so se hoteli polastiti tiskarne drugi, zato je češka federacija rajše odstopila od W. P. in bo v bodoče na svoj način razlagala komunizem.

"Radnik" z dne 2. avgusta piše o Radiču: "Radič sam na sebi ni nikakšen borec. On je pacifist maloburžvaznega kova. Je zelo velik demagog in zelo častihlepen ter se jako rad predstavlja za narodnega mučenika in heroja. Kamor gre večina mase, tja gre on. Ko so bile mase v politični stagnaciji, se je izrazil proti komunistom . . . ko so mase krenile na levo, je postal "borec", in ako hočete, boljševik brez komunizma . . . Kakor se je nagingjal Radič, tako se je nagingjala njegova stranka. Najprej so bili protiparlamentarci. Potem so se naslanjali na Italijo, zatem na Anglijo in sedaj na Moskvo . . ."

Ampak če pride Radič v Moskvi v veliko milost, ga bo moral Radnik v interesu discipline hvaliti in ga proglašati za velikega borca.

V Ljubljani rešujejo delavstvo in narod s streljanjem. Ta sport zelo vztrajno gojimo v Chicagi, pa se še ni posebno obnesel. Morda bo imela bela Ljubljana več sreče.

"Novi Svijet," ki ga izdajata Cvetkov in Kutuzovič, bivša urednika komunističnega "Radnika", je otvoril enketo o veri, da pronajde, kakšno mišljenje imajo ameriški Jugoslovani o religijah. Enkete ne bi bilo treba, kajti jugoslovanske kolonije širom dežele nudijo v tem oziru precej jasno sliko. Potrebno pa bi bilo malo več poštene vzgoje.

Med najvztrajnejše ameriške Slovence spada Karl Hren Poglodič. Njegov cilj, kot naglašja v prošnjah za podporo, je postati filozof in vseučiliški profesor ter dika milega jugoslovanskega naroda, kateremu bo posvetil vse svoje učene moči, ko jih enkrat doseže. Velike so tvoje obljube, Karol, in če jih izpolniš, bo ovekovečen naš rod!

Na Chisholmu so imeli sokolsko slavnost. Telovadba je dobra stvar in telovadna društva so priporočljiva. Ne razumem pa, zakaj naj se v zvezi s tem sipajo obrabljene šovinistične fraze. So rojaki, ki se v svoji ignorantnosti "sramujejo" edinega jezika, ki ga za silo razumejo, dialekta prebivalcev kraja v katerem so se rodili. Veliko boljše bi bilo, da bi se nekoliko izobrazili in na ta način dvignili svoj ugled in svojih rojakov. Zelo dober vzgled nam dajejo Finci. S samimi frazami, kakršne je gojilo sokolstvo, pa se ne pridobi izobrazbe in ne ugleda.

"D. S." obljublja preklicati trditev, da se ni W. P. nikoli izrekla za La Folletta, če ji dokažemo obratno. V izdaji "Proletarca" z dne 7. avgusta ji je bilo dokazano. Ker sem radoveden, ne bom pisal naprej ampak čakal, da vidim če bo preklicala kakor obljube.

Dne 24. avgusta

se vrši

SEDMA REDNA KONFERENCA IN SHOD

socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. iz zapadne Pennsylvanije

— NA —

HARWICK, PA.

Pričetek konference ob 9. dopoldne.

Shod ob 2. popoldne.

✦ — — — ✦

Glavni govornik na shodu bo sod. Louis Finn iz Pittsburgha. Nastopilo bo tudi več domačih govornikov.

Rojaki in rojakinje so uljudno vabljeni, da se shoda udeležijo. Govorniki nam bodo povedali marsikaj v korist delavstva.

Otto F. Branstetter.

Dne 2. avgusta je umrl v Chicagi Otto F. Branstetter, dolgoletni socialist in od l. 1919 do l. 1924 tajnik socialistične stranke.

Tajništvo je prevzel v najkritičnejšem času strankine zgodovine po konvenciji l. 1919, ko so v nji divjali razni takozvani ekstremni in provokatorski elementi s ciljem, da jo "okupirajo" in če bi bilo to nemogoče, razbijejo. Ne eno ne drugo niso dosegli.

Branstetter je vršil tajniško delo kakor ga je v danih razmerah najboljšje mogel. Prošlo jesen je potoval z Debsom in aranžiral zapj shode, katerih se je udeležilo na deset tisoče ljudi od Atlantika do Pacifika. Na vseh je govoril tudi Branstetter, ki je imel na skrbi gmotno in agitacijsko stran Debsove ture.

Na seji eksekutive v St. Louisu meseca februarja 1924 je Branstetter resigniral kot tajnik socialistične stranke z motivacijo, da potrebuje stranka na tajniškem mestu energičnejšo moč, kajti njegovo zdravje je opešalo in ne bi mogel vršiti delo tako kot bi bilo v interesu stranke potrebno.

Sodrug Branstetter je postal žrtev nesreče. Koncem prošle zime, teden pozneje ko je odstopil od tajništva, je spodrsnil po z ledom pokritem trotoarju in si pri padcu zlomil nogo in zdrobil kost. Bil je prepeljan v bolnišnico, kjer mu noge kljub večim operacijam niso mogli rešiti. Dne 8. julija so mu jo odrezali. Fizično je zelo oslabil in zdravniki so izjavili, da bi mu morda pomagala k zdravju transfuzija krvi. Na poti iz socialistične konvencije v Clevelandu je šlo na obisk k Branstetterju v bolnišnico štirinajst delegatov in delegatinj, ki so se vsi ponudili zdravnikom za transfuzijo krvi. Razun teh se je priglasilo dati potrebno količino krvi Branstetterju tudi precej čikaških sodrugov, med njimi Olip, Slabe in Pogorelec. Kljub vsem naporom da se mu reši življenje je Branstetter dne 2. avgusta podlegel. Bil je star 47 let. Rojen je bil v Kansasu; do predzadnjih let je bival večina v Oklahomi. Po poklicu je bil pleskar.

Na konvenciji soc. stranke so delegatje zbrali zanj okoli \$500 za pokritje zdravniških stroškov in približno toliko so zbrali drugi sodrugji.

Pogreb se je vršil dne 5. avgusta na Graceland pokopališče v Chicagi, kjer je bilo njegovo truplo vpepeljeno, kakor je želel pred smrtjo. Udeležba pogreba je bila velika. Nagovore ob rakvi so imeli W. R. Snow, Ralph Korngold, Seymour Stedman in Lena Morrow Lewis. Od J. S. Z. se je udeležil pogreba Chas. Pogorelec in položil v imenu te organizacije venec na krsto pokojnika.

Branstetter zapušča soprogo in dve hčeri, ki so stale ob njegovi bolniški postelji do zadnjega in mu stregle do svojih najboljših močeh, da mu ublažijo bolečine.

Sodrug Branstetter ni živel zamanj. Investiral je svoje energije za ideale človečanstva in pravičnosti in s tem tudi sam užival življenje, kajti živel je za dobro stvar. Boril se je zanjo in vztrajal, ko so mnogi drugi že omagovali. Poslal je pozdrave zadnji clevelandski konvenciji soc. stranke in jo bodril k vztrajnejšemu delu. Vedel je, da mu smrt trka na vrata, toda na svojo stranko, v kateri je delal nad dvajset let, ni pozabil misliti. Tisoči ameriških sodrugov so njegovi prijatelji, ki mu bodo ohranili spomin, zgodovina socialistične stranke pa ga bo imela zabeleženega med svojimi najzaslužnejšimi člani.

Onim, ki mislijo iti na obisk v stari kraj.

Po prejšnjem ameriškem zakonu o naseljevanju so bili naseljenci, ki so šli na obisk v stari kraj, šteti ob svojem povratku v Zed. države večinoma v kvoto. Pred povratkom so se morali obračati na ministrstvo v Beogradu in ameriškega konzula glede viz. Predno so dobili vize, je poteklo mnogo časa in obiskovalci starega kraja so padli velikokrat v roke agentom, ki so jim obljubovali dobiti vizo proti visoki odškodnini.

Po novem ameriškem zakonu, ki je stopil v veljavo 1. julija, se taki naseljenci ne štejejo v kvoto. Tudi ni sedaj potrebno imeti pred povratkom v Ameriko vizo jugoslovanskega ministerstva in ameriškega konzulata. Kdor potuje v stari kraj, naj se zglesi ali piše jugoslovanskemu konzulatu in zahteva potni list za v stari kraj, ki bo veljaven tudi za povrnitev v Ameri-

ko. Vsak tak naseljenec naj pazi, da se bo glasil potni list, izdan na konzulatu pred odpotovanjem v stari kraj, tudi za povrnitev v Ameriko. Konzul mu bo izdal potni list veljaven za eno leto in sicer za potovanje v stari kraj in za povrnitev v Ameriko. S tem potnim listom se bo prizadeti vrnil v Ameriko, toda pred odhodom se mora javiti policijski oblasti, da mu da vizo za odhod iz države. Toliko, kar se tiče jugoslovanskih oblasti.

Kar se pa tiče ameriških izseljeniških in naseljeniških zakonov, naj se o njih vsakdo pouči v najbližjem imigracijskem uradu zvezne vlade, ali pa naj se obrne na Commissioner General of Immigration, Washington, D. C. Ta mu bo izdal dovoljenje za povrnitev v Ameriko. Kdor se misli povrniti, naj nikar ne gre na pot brez tega dovoljenja za povratek od strani ameriških oblasti. Vse to se tiče seveda le nedržavljanov, oziroma v tem slučaju državljanov Jugoslavije, ki so naseljeni v tej deželi. — (Izčrpek spisa izseljeniškega poslanca SHS v New Yorku).

Največji denarni zavod izvzemši okolico v glavnem delu mesta

sta postali

dne 14. julija 1924

zedinjeni

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

AMERICAN STATE BANK

1825 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

izvratno napredujoči in vzorno upravljani banki, v en veliki finančni zavod

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Ta dan preneha American State Bank poslovati v njenih dosedajnih prostorih, 1825 Blue Island Ave. Njene odjemalce se prosi, da se obračajo v vseh njihovih bančnih zadevah na novo ime KASPAR AMERICAN STATE BANK, 1900 Blue Island Avenue, to je na dosedajni prostor Kaspar State Bank, kjer se bo posel obeh bank točno izvrševal do časa, da se uredi novi prostori.

Vlagatelji obeh bank se uljudno opozarjajo, da bodo njih vložne in čekovne knjižice polagoma izmenjene, v času vlaganja; zaradi tega ni potrebno zahtevati takojšnje izmenjavo; boljše je, da počakate, da preide prvi naval.

Dosedanji uradniki in uslužbenci bank, poverljivi, izkušeni in uslužni ljudje, bodo upravljali novo banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Avenue

Chicago, Illinois

Kapital in prebitek.....\$2,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠEGA DENARJA.

Imovina \$20,000,000.00

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HIŠE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtina), vezana	2.00	
VEZIRI IN BOJI, ertice, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana			
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in ertic, broširana65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75	MLEKARSTVO, s erticami e živinoreji s slikami75
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75	ČARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana25	NALEZLJIVE BOLEZNI35
KAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih30	NARODNOGOSPODARSKI RSEJI35
ZA SREČO, povest, broširana45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60	NAŠ JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana45
KAPISKI TINE GRAMONTOVE, (Vi. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60	NAŠ SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ75
KLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI stoletja, vezana	1.20	KASIJA, drama v 3 dejanjih75	O KONSUMNIH DEUSTVIH10
KMOTE IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana40
KVONARJEVA HČI, povest, broširana65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
ŽENINI NAŠE KOPENELE, (Bado Murnik), broširana30	NAVAĐEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35	POGLAD V NOVI SVET10
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana35	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami35
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana85	PSIHIČNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida), vezana	1.15
JOS JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50	RASTLINSTVO NAŠIH ALP, (F. Seidl)95
II. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana75	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)35
III. zv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana45
IV. zv. vezan	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.		SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
V. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana50
VI. zv. vezan	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00	SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40
PESMI IN POEZIJE.		DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO, (Alojzija Štebi)10	SRBSKA POETNICA, (J. T.)50
BAŠNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25	SPRETNJA KUCHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25
MLADA POTA, (Oton Zupanič), pesmi, trda vezba75	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana50
MODERNA FRANČOSKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana90	KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM25	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50	KDO UNIKUJE PROIZVAJALNJE V MALEM20	V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana25
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana90	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)20	ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM10
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana35	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mencej)25	ZAKON BIOGENEZEJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
PLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana45	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pire)40	ZA STARO PRAVDO, (Fran Erjavec)50
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20			ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZINSKIH IZRAZOV, (J. Beslaj)30
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10			ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)25
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana65				
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana50				
SOVJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana25				
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba50				
TREBVIJE, (Tone Seliskar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75				
TRISTIA EX SIBERIA, (Voješlav Mole), vezana	1.25				
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupanič), pesnitve, broširana40				

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA za dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka)

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10..

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12..

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) ..

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezans ..

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana

IOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana ..

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnice

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair)

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana

REPUBLIC OF PLATO, vezana

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba ..

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana

THE DREAM OF DEBS, (Jack London)

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore)

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota ..

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

Desetletnica panamskega prekopa.

Panamski prekop je bil odprt za plovbo 15. avgusta 1914. Njegova dolžina je 44 morskih milj in gradnja je stala približno 375 milijonov dolarjev. Čisti dobiček dohodki od parnikov, odbivši operacijske stroške, v fiskalnem letu 1923 je znašal \$13,299,292 in tovor, ki so ga vozili parniki po tem prekopu, je znašal 18,605,786 ton. Zveza obeh oceanov, Atlantika in Pacifika, je bila proslavljena leta 1915 s Panamapacifič mednarodno razstavo, kjer je dobilo Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino najvišje mogoče odlikovanje, zlato medaljo. To uradno priznanje velikih dobrot tega zdravila je ventalo tudi splošno zadovoljstvo odjemalcev Trinerjevega zdravilno grenkega vina. V slučaju želodčnih nepravil, kot slabega teka, slabe prebave, plinov, glavobolov, nervoznosti, ne morete dobiti nič boljšega. Vsa Trinerjeva zdravila uživajo isto popularnost. — Gospa Elizabeta Switz, blažene dobe 81 let in 5 mesecev, nam je pisala 6. julija iz Jefferson, Texas: "Sporočam vam da sem še živa, kar se imam zahvaliti vašemu zdravilu, po katerem se dobro počutim." Če vam vaš lekarnar ali trgovec ne more postreči, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vseako tvojto nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.